

ДІАЛОГ «ВЛАДА-ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО»: РІВНІ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано рівні інституалізації діалогу між владою і громадянським суспільством. Визначено необхідність оптимізації діалогу для підвищення ефективності комунікації і демократизації сучасного українського суспільства.

Ключові слова: діалог, інституціоналізація діалогу, громадянське суспільство, політична комунікація.

Abstract

The levels of institutionalization of the dialogue between the authorities and civil society are analyzed. The necessity of optimizing the dialogue for improving the efficiency of communication and democratization of the modern Ukrainian society has been determined.

Keywords: dialogue, institutionalization of dialogue, civil society, political communication.

Проблема діалогу є актуальною ще з часів давньогрецьких філософів. Він розглядався не лише як спосіб пошуку істини в процесі дискурсу, дискусії, публічного спору, але і як особлива комунікація в умовах полісної демократії. Діалог займає особливе місце в житті суспільства через те, що виступає гуманною альтернативою війні, тероризму, революціям, екстремізму тощо. Діалог між владою і громадянами передбачає не звичайне інформування, а активну участь громадян у розв'язанні суспільно-політичних проблем. Проте реальна комунікація між цими суб'єктами часто зводиться до монологу. Разом з тим, нині така особлива комунікація почала набувати ознак інституціональної взаємодії, що спричинило появу нових діалогічних інституцій.

Проте мало вивчене питання виміру рівня інституалізації діалогу між владою і громадянами в сучасній Україні, що актуалізує тему дослідження.

Відомі різні підходи до розробки виміру інституалізації [1]. Проте популярним є підхід С. Хантингтона стосовно виміру інституціоналізації політичного порядку, який складається з таких категорій порівняння як: «адаптивність-ригідність»; «складність-простота»; «автономність-залежність»; «згуртованість-роздробленість» [2, с. 34-37]. Однак науковці неоднозначно оцінюють такий підхід, критикуючи і доповнюючи його новими критеріями. Дійсно, кожний інститут вимагає особливих критеріїв для виміру міри і рівня його інституціоналізації.

В підсумку більшість дослідників сходяться на тому, що в найзагальнішому вигляді матрицю для вимірювання інституційного процесу можна представити у такому вигляді: [A] – високий рівень інституціоналізації; [B] – середньо високий рівень інституціоналізації; [C] – середній рівень інституціоналізації; [D] – середньо низький рівень інституціоналізації; [E] – низький рівень інституціоналізації [3, с. 38]. На мій погляд, запропонована система оцінювання може бути використана в якості шкали для визначення рівня інституціоналізації діалогу між владою і громадянським суспільством.

Що стосується вертикальної шкали, то можна застосувати такі критерії інституційної специфіки діалогу держави і громадянського суспільства: інфузійність (закріплення в політичній науці і практиці концепту «діалог влади і громадянського суспільства»); системність (існування регулярних діалогічних практик); стійкість (поява в комунікації нових механізмів і методів діалогу); функціональність (наявність специфічних функцій, властивих діалогу між владою і громадянським суспільством); структурність (наявність складно організованої організації та інфраструктури діалогу); інституційний дизайн (місце досліджуваного діалогу в інституціональному дизайні публічної політики); диференційність (внутрішньо диференційована, але єдина типологія діалогу); міра автономності (незалежність/залежність від інтересів конкретних суб'єктів політики); технологічність (використання діалогу як політтехнології для мінімізації конфліктності) [4, с. 35]; нормативність (наявність і розробка нормативно-законодавчих актів у сфері даної комунікації) [5, с. 242].

Для виявлення рівня інституціоналізації діалогу в системі «влада-громадянське суспільство» в сфері публічної політики було проведено експертне опитування, в ході якого було опитано 25 осіб з числа громадських діячів і політиків. В ході опитування експерти оцінювали кожен з 10 запропонованих критеріїв рівня інституціоналізації за 6-ти бальною шкалою ступеня розвиненості цього критерію (включаючи повну його відсутність). На основі домінуючого в загальній кількості оцінок були виведені усереднені показники по кожному із критеріїв міри інституціоналізації, які були систематизовані та зведені в підсумкову табл. 1.

Таблиця 1

Показники міри інституціоналізації діалогу влади і громадянського суспільства

Критерії/оцінки	A	B	C	D	E
Інфузійність		+			
Системність			+		
Стійкість			+		
Функціональність				+	
Структурність				+	
Інституційний дизайн				+	
Диференційність				+	
Міра автономності					+
Технологічність			+		
Нормативність				+	

Як видно з наведеної табл. 1, діалог влади і громадянського суспільства у сфері публічної політики є соціально-політичним інститутом, що знаходяться на середньому рівні інституціоналізації. Найслабшою позицією виявилася міра автономності цього інституту, що, на наш погляд, свідчить про слабкість комунікативних ресурсів громадянського суспільства і про його залежності від влади. Крім того, недостатньо розвинена нормативна база, яка регулює місце і роль діалогу в інституціональному дизайні публічної політики [6, с. 80]. Отже, діалог між владою і громадянським суспільством знаходиться ще на початковому етапі інституціоналізації. Важливо побудувати партнерську комунікацію між цими суб'єктами, що припускає ефективний діалог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зайцев А. Институциональная диалого государства и гражданского общества: компаративный анализ. Кострома: Костромской государственной университет им. Н. А. Некрасова, 2014. 446 с.
2. Huntington S. Political order in changing societies. Moscow, 2004, 480 p.
3. Зайцев А. В. О критериях измерения и уровне институционализации диалога государства и гражданского общества в контексте публичной политики. *Государство и право: теория и практика*. № 3 (12) Октябрь 2018. С. 35-42.
4. Денисюк С. Г. Математичне моделювання як метод дослідження політичних процесів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 1. С. 32-43.
5. Корнієнко В. О., Денисюк А. В. Особливості, значення та умови реалізації діалогу в просторі політичних відносин. *Гілея: науковий вісник*. 36. *наук. праць* / Гол. ред. В. М. Вашкевич. Київ: Вид-во «Гілея», 2015. Вип. 100. С. 241-244.
6. Завадская М. А. Проблема измерения политической институционализации: современное состояние исследований. *Политическая наука*. 2009. № 3. С. 56-70.

Денисюк Анастасія Валентинівна – аспірантка кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: anastasiadiadema@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Denysiuk Anastasiia – graduate student of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: anastasiadiadema@gmail.com

Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com